

Eser İncelemesi

Mahler'in Ayrışma-Bireyleşme Kuramına Göre Küçük Kara Balık Kitabı'nın İncelenmesi

Zeynep Işıl DEMİRCİOĞLU^{1*}, Koray DEMİR¹, Emine Ezgi FUÇULAR¹, Orhun SÜLÜNGÜR¹, Ezgi Selin YALÇIN¹, Merve TOPCU¹

Çankaya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Ankara, Türkiye

Makale Bilgisi

Anahtar kelimeler:
Mahler,
ayrışma-
bireyleşme,
Küçük Kara Balık,
yutulma korkusu

Keywords:
Mahler,
separation-
individuation,
Little Black Fish,
fear of engulfment

Öz

Bu çalışmanın amacı Küçük Kara Balık kitabındaki Küçük Kara Balık'ın yaşam olaylarının, bu yaşam olaylarına gösterdiği tepkilerin ve duygularının Mahler'in Ayrışma-Bireyleşme Kuramı kapsamında değerlendirilmesi, karakterin başından geçenlerin Mahler'in teorisi ile örtüşen ve çatışan yerlerinin tartışılmasıdır. Mahler'in kuramı ayrışma-bireyleşmeyi, farklılaşma, alıştırma, yeniden yakınlaşma ve bireyliğin pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliğinin başlangıcı olmak üzere dört alt evre üzerinden incelemektedir. Küçük Kara Balık kitabında asıl incelenen ve ana karakter olan Küçük Kara Balık, annesiyle yaşayan ve amacı dereden ayrılarak denize ulaşmak olan küçük bir balıktır. Çalışma boyunca Küçük Kara Balık karakterine özellikle son üç alt evre açısından odaklanılmış ve anne ile yaşanan sorunların karakterin davranışları üzerindeki etkileri tartışılmıştır. Karakterin öfke eşliğinin düşüklüğünün ve yaşadığı yutulma korkusunun anne ile öngörülen ilişkinin kurulamadığından kaynaklı olduğu, ancak bu durumun bireyleşme sürecinde kendisi için engelleyici bir faktör olmadığı düşünülmüştür.

Abstract

The purpose of this study is to evaluate the experiences and feelings of the Little Black Fish according to Mahler's Separation-Individuation Theory and to discuss the overlapping and conflicting parts with Mahler's theory. Mahler's theory examines the four sub-stages of separation-individuation as differentiation/hatching, practicing, rapprochement and object constancy. Little Black Fish, main character of the book, is a small fish that lives with its mother and is separated from the stream to reach the sea. Throughout the study, the character of Little Black Fish has been analyzed using Mahler's theory and the maternal roots of the character's behavioral problems is discussed. The character's low anger threshold and fear of engulfment are thought to be rooted in the inability to establish the predicted relationship with the mother. However, this is not a major obstacle to the process of individuation.

*Sorumlu Yazar, Adres: Çankaya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Psikoloji Bölümü, Yukarıyurtçu Mahallesi, Mimar Sinan Caddesi, No:4, 06530, Etimesgut/ANKARA, Tel: (0505) 7092205
e-posta: zbuzlu@hotmail.com
DOI: 10.31682/ayna.435990
Gönderim Tarihi (Received): 16.05.2017; Kabul Tarihi (Accepted): 15.12.2017
2148-4376/ All rights reserved.

Giriş

Psikodinamik kurama göre insanoğlunun yaşamın ilk dönemlerinde yaşadığı bilinçli ya da bilinçsiz deneyimlerin hayatının geri kalanını etkilediği öngörülmektedir (Shaver ve Mikulincer, 2005). Psikodinamik kuramın öncüsü olan Freud'a göre bu dönem 12 yaş ve sonrasında son bulurken, bir diğer psikodinamik kuramcısı olan Klein'a göre bu dönem ilk altı ayda son bulmaktadır (Freud,1948; Klein,1952). Mahler'e göre ise çocuğun kişiliğini oluşturan dönem, doğumdan sonra 36 ay içerisinde gerçekleşmektedir. Mahler, bu süreyi Freud'un klasik kuramından uzaklaşmadan, daha farklı sistematikler kurarak, klasik psikodinamik kurama yeni bir bakış açısı kazandırarak belirlemiştir (Yüksel, 2006). Mahler, kuramının temelini çocuklar üzerinde çalışarak oluşturmuştur (Tyson ve Tyson, 1990; Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Bu 36 ay içinde çocukların ilerideki yaşamındaki nesnelere kurduğu ilişkiyi, Oidupus kompleksi ve penis hasetini, yetişkinler medeniyetinde takınacağı tavrı, bakım veren ile kurduğu ilişki temelinde anlatmaktadır. Bu bahsi geçen süredeki dönem *ayrışma-bireyleşme* olarak isimlendirilmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Ayrışma-bireyleşme birbirleriyle etkileşim içinde olan ama aynı zamanda farklı belirtileri ve davranışları içeren iki farklı ilerlemeyi kapsamaktadır. Ayrışma, çocuğun anne ile ortakyaşamsal evreden ayrılışını, bireyleşme ise ortakyaşamsal dönemden ayrılan çocuğun kendi ayırt edici özelliklerini fark edip, bu konuda kazanımlar elde edişini içermektedir. Bu dönemler içinde yaşanan gelişimsel gecikmenin veya erken gelişmenin çocuğun sonraki yaşamında önemli bir etkiye sahip olduğu görülmektedir (Topcu, 2016; Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Ayrışma-bireyleşme döneminde yaşanılan sorunların ergenlik döneminde depresyona ve aile içi çatışmalara yol açabileceği düşünölmektedir (Topcu, 2016; Güven ve Aslan, 2010). Bu nedenle bebeğin bakım veren ile kurduğu ilk ilişkinin önemli olduğu söylenebilir. Mahler'e göre, ayrışma-bireyleşme dönemi altıncı ayda başlayıp 36. ayda son bulmaktadır. Doğumdan sonraki ilk altı ayda yaşanan normal otistik evre ve normal ortakyaşamsal evre, ayrışma-bireyleşme döneminin iki öncöl evresi olarak adlandırılmaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Küçük Kara Balık, İnan asıllı yazar Samed Behrengi tarafından kaleme alınan, Mayıs Alizade tarafından Türkçeye çevrilen bir çocuk hikâyesidir. Hikâye genel olarak dünyayı keşfetmek isteyen küçük bir kara balığın başından geçenleri anlatmaktadır. Küçük Kara Balık, hikâyede sürüsüyle birlikte dere kenarında yaşayan, binlerce yumurtanın içinden hayatta kalan tek yavru olma özelliğine sahip, keşfetmeye ve sorgulamaya hevesli bir karakter olarak betimlenmektedir. Hikâyenin başlangıcında Küçük Kara Balık'tan kimseyle konuşmayan, hiçbir arkadaşıyla oyun oynamayan, gün boyu annesinin peşinde dolaşan bir balık olarak bahsedilmektedir. Lakin bir sabah Küçük Kara Balık annesini uyandırıp bulunduğu yerden ayrılmak istediğini dile getirir. Annesi bu durumdan hoşlanmaz ve yavrusuna karşı çıkar. Diğer yandan Küçük Kara Balık fikrinde ısrar eder ve derenin aktığını,

bu derenin nihayetinde başka yerlere vardığını, kendisinin de bu yerleri keşfetmek istediğini söyler. Annesinin ve sürünün geri kalanının karşı çıkmalarına rağmen Küçük Kara Balık dere yatağından ayrılır ve okyanuslara ulaşma hayaliyle yola çıkar. Bu yolculuk esnasında sırasıyla balık sürüleriyle, kurbağalarla, kertenkeleyle, yengeçle, Ay Dede ile pelikan ve balıkçıl ile yaşadığı deneyimler, hayatta kalma çabası ve birey olma güdüsü, çocukların ve yetişkinlerin anlayabileceği şekilde anlatılmaktadır (Behrengi, 2016).

Bu çalışmanın amacı Küçük Kara Balık kitabındaki Küçük Kara Balık'ın hikâye boyunca deneyimlerinin ve duygularının, Mahler'in Ayrışma-Bireyleşme Kuramı kapsamında değerlendirilmesi, karakterin başından geçenlerin Mahler'in teorisi ile örtüşen ve çatışan yerlerinin tartışılmasıdır. Çalışmada Küçük Kara Balık kitabının seçilme sebebi, karakterin ayrışma-bireyleşme dönemini belirgin bir şekilde yansıtmaması ve hayali bir karakter olması sebebiyle çıkarımların tartışmaya çok daha açık olmasıdır. Bu bağlamda Mahler'in evrelerine ve Küçük Kara Balık karakterine detaylıca odaklanılmıştır. Çalışma boyunca Küçük Kara Balık cinsiyetsiz olarak değerlendirilmiştir, bu nedenle Küçük Kara Balık'ın değerlendirilmesinde ve Mahler'in teorisinde geçen cinsiyete özgü gelişimsel ayrımlardan bahsedilmemiştir. Ayrıca Küçük Kara Balık'ın ayrışma-bireyleşme döneminin öncülü olan *normal otistik* ve *normal ortakyaşamsal dönem* hakkında fikir beyan edilmesinin sadece çıkarıma dayalı olacağı düşünüldüğünden, bu iki evreye değinilmemiştir. Birinci alt evrede yaşanması beklenen süreçleri, hikâye karakterinin ikinci alt evrede yaşadığı düşünülmüş ve bu yaşananlar, çıkarımlar ve olası gecikme nedenleri ikinci alt evrede tartışılmıştır. Bu doğrultuda farklılaşma ve alıştırma alt evrelerine birlikte değinilmiştir.

Mahler'in kuramında ayrışma-bireyleşme döneminin en önemli belirleyicilerinin annenin çocukla olan iletişimi ve annenin karakteri olduğu öngörülmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003; Bergman ve Harpaz-Rotem, 2004). Çocuk ile anne arasında oluşan ilk ilişkinin, sonrasında çocuğun bağlanma stilini belirlediği ve bu stilin de ilerleyen yaşlarda oluşabilecek patolojilerde rol oynayabileceği söylenmektedir (Topcu, 2016; Tüzün ve Sayar, 2006). Ayrıca annenin yaşadığı korku, kaygı ve agresyon; çocuğun gelişimsel süreci için risk faktörü oluşturmaktadır (Dunbar, 2008). Küçük Kara Balık'ın annesinin özelliklerine bakıldığında ise; annenin başka bir çocuğu olmadığı için, çocuğuna karşı çok büyük bir sevgi beslediği söylenmektedir (Behrengi, 2016). Bunun yanında kendi ayrılma korkusunu Küçük Kara Balık'ın üzerinde göstererek onun bireyleşme çabasına sürekli ket vurduğu, zaman zaman tehdit ile zaman zaman acındırma ile gitmesini engellemeye çalıştığı gözlemlenmektedir. Annenin, yavrusunu hiçbir zaman yanından ayırmak istemediği fakat bu durumun kendisinin narsistik örüntüsünü yansıttığı düşünülmüştür. Narsistik özellik gösteren annelerin çocuklarını kendi parçaları gibi gördükleri, bu nedenle kendi korkularını karşıya yansıttıkları söylenmektedir (Furman, 1996). Ayrıca, bu nedenle annenin yavrusuna vereceği öz bakımı zaman zaman aksattığı da gözlemlenmektedir. Bu, kitapta Küçük Kara

Balık'ın annesinden uyanmasını istediğinde, annenin: “*Ne güzel uyuyordum. Uyanmamı bekleyemez miydin?*” (Behrengi, 2016) cevabı bu duruma bir örnek olarak gösterilebilmektedir.

Normal otistik evre, ayrışma-bireleşme döneminin ilk öncülüdür ve bu dönem yenidoğanın ilk ayını kapsamaktadır. Bu dönemde yenidoğan, psikolojik ve fizyolojik dengeyi sağlamakta, fizyolojik büyümeyi kolaylaştırmak için anne karnındaki dönemle oldukça büyük benzerlikler göstermektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Doğum ile beraber anne ve bebeğin dokuz aylık birliktelikleri sona ermekte ve yeni çevreye adapte olmanın bebek için çok daha zor olabileceği tahmin edilmektedir (Atasoy, Ertürk ve Şener, 1996). Ayrışma-bireleşme döneminin ikinci öncülü olan ortakyaşamsal evrede, bebeğin anne bakımının sağladığı doyumlar neticesinde, gereksinimi doyuran nesnenin belli belirsiz farkına vardığı düşünölmektedir. Bebeğin kendisini ve annesini yekten bir birey olarak düşündüğü varsayılmaktadır. Mahler bu evreye *ortakyaşam* ismini bebek henüz “ben” ile “ben olmayan” farkındalığına sahip olmadığı için vermektedir. Bu dönemde bebeğin gelecek yaşantısındaki ilişkilerinin temelini oluşturduğu gözlemlenmektedir. Yetişkinlerin kolayca algıladığı ama bebeğin dış dünyadan geldiğini kolayca anlamlandıramadığı uyaranlara karşı yatırımının artmaya başladığı bu dönemde anlaşölmektedir. Özetle, normal otizm evre nesnesiz; normal ortakyaşamsal evre nesne öncesi farklılaşmamışlığın ilk iki aşamasını oluşturmakta ve bu iki evre ayrılma-bireleşme döneminin öncül evreleri olarak belirtilmektedir. (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Ayrışma-bireleşme dönemi 6-36 aylar arası görölmektedir. *Farklaşma, alıştırma, yeniden yakınlaşma ve bireyliğın pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliğinin başlangıcı* olmak üzere dört alt evreden oluşmaktadır. Farklaşma evresinde, bebeğin içsel hazzı devam ederken bakım veren ile kurduğu ilişkinin getirdiği hazzın da artmaya başladığı ve bu evrenin son dönemlerinde yumurtadan çıkışın gerçekleştiği gözlemlenmektedir. Yumurtadan çıkışta, içe yönelmiş olan dikkatin tamamen uyanıklığın ve anneye iletişimin artması ile dışa yöneldiği ve görece arttığı görölmektedir. Altıncı ve yedinci aylarda bebeğin anneyi duyu organlarıyla keşfetmeye başladığı söylenmektedir. Bebek, annenin yokluğuyla baş edebilmek için kendi mizacına uygun çözüm yolları üretmeye başlamaktadır. Bebek dokunarak ve görerek parçadan bütüne gittiği için annenin yokluğunda *geçiş nesnelere* kullanmaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Geçiş nesnelere bebeklere anneden ayrılma kaygısı ile baş etmede yardımcı olabilecek, anneyi hatırlatan, kokusu ile anne imgesini oluşturabilecek oyuncak, mendil, yastık, battaniye veya bir kişi olabilmektedir (Winnicott, 1969). Bu dönemin sonlarına doğru bebek annenin bedenine, sesine, görünüşüne, hissine ait tınıları fark etmekte ve anneyi, canlı veya cansız varlıklardan ayırt edebilmektedir. Bebekte, annenin varlığının farkındalığının artması ve anne ile anne olmayanın ayırımına varması ile beraber *yabancı kaygısı* gelişmektedir. Yabancı kaygısı; korku, keşfetme hevesi ve merak

unsurlarından oluşmaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Yabancı kaygısının evrimsel bir açıklamasının bulunduğu ve sadece insanoğlu için değil diğer canlılar için de geçerli olduğu düşünölmektedir (Ainsworth ve Bell, 1970). Bu kaygının azlığı veya çokluğunun, ileride yaşanabilecek psikopatoloji ihtimalini artırdığı söylenmektedir (Ainsworth, 1979).

Ortakyaşamsal evreyi uygun geçiren bebekte merak olgusu korku duygusunu bastırırken, bu evreyi uygun geçirmeyen bebeklerde korku duygusu merak olgusunu bastırmakta ve *yabancı tepkisi* oluşmasına neden olmaktadır. Vaktinden önce veya gecikmiş farklılaşma evresi bebeklerde farklı sonuçlara yol açmaktadır. Eğer anne bebeğe çift değerlilikte davranıyor; sevgi ve nefret gibi zıt duyguları bebeğe hissettirip, gösteriyor ise bebek farklılaşma evresini çok erken geçirmektedir. Eğer anne narsistik özellikler gösteren biri ise bebeğin ortakyaşamsal evresinin uzamasına ve ileride yabancı kaygısının artmasına neden olmaktadır. Bebeğin ihtiyaç duyduğu hareket ve bireysellik alanı gibi gereksinimleri karşılamayan, çok müdahaleci ve boğucu bir annenin bebeği ise farklılaşma evresine olduğundan çok daha erken başlamaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Onuncu ve on yedinci aylar arasını ayrışma-bireyleşme döneminin ikinci alt evresi olan *alıştırma alt evresi* oluşturmaktadır. Alıştırma alt evresi ise, *ilk alıştırma dönemi* ve *asıl alıştırma dönemi* olmak üzere ikiye ayrılmaktadır: İlk alıştırma döneminin temel özelliği anne dışındaki çevreye ilgi ve alakanın görece artmasına rağmen anneye olan yatırımın öncelik taşımasıdır. Bebekle annenin ortakyaşamsal dönemde kurduğu ilişki bu dönemin nasıl ilerleyeceğini belirlemektedir. Anneyle yeterli yakınlığı kuramamış ve anneden yakınlık bekleyen çocukların bütün enerjisini anneden gelecek ilgiye vermeleri dış dünyadan haz alamamalarına, bu nedenle alıştırma evresine geç girmelerine neden olduğú gözlemlenmektedir. Çocuk ile anne arasındaki iletişimin azlığının ya da çokluğunun, çocuğun ayrılma konusunda isteksizliğini ve iç çatışma yaşama olasılığını artırdığı düşünölmektedir. Bu durum, dış dünyadan alınan hazzın azalmasına neden olabileceği gibi çocuğun anne dışındaki dünyanın farkına varması da dış dünyaya yöneliminin artmasını sağlayabilmektedir. Yine de çocuğun merkez üssünü anneye odaklayarak her defasında *coşkusal yakıt ikmali* için anneye yöneldiği gözlemlenmektedir. İlk alıştırma döneminin sonuna doğru anneye olan ilgi neredeyse yok olacak derecede azalmakta ve bütün ilgi ve coşku dış dünyaya yönelmektedir ve bu yönelim *dünya ile yaşanan aşk* olarak adlandırılmaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Bu evrede yaşanan gelişimin bir sonucu olarak, anneye yapılan yatırımın neredeyse tamamen dış dünyaya yönlendirildiği anlaşılabilmektedir.

Asıl alıştırma dönemi, çocuğun dikine devinim hareketlerindeki yeterliliğin artmasıyla beraber dış dünyaya âşık olma durumu olarak tanımlanmaktadır. Bebeğin anneye yatırımı her ne kadar azalsa da anneye olan coşkusal gereksinimi devam etmektedir. Bu ikircikli durumla beraber bebeğin anneden ayrılma arzusunun bebekte *yutulma korkusu*

yaratabileceği düşünölmektedir. Bu durum aynı zamanda anneden kaçarak yürüme ve bunun zıt davranışı olan *gölge gibi izleme* davranışlarının ortaya çıkmasına neden olmaktadır. Mahler, yutulma korkusunu çocuğun annesinin bireyleşmesini engellemesi düşüncesinden kaynaklı oluşan korku olarak tanımlamıştır. Yutulma korkusu her bebekte potansiyel olarak var olan ve bu dönemde gözlenmesi normal bir durum iken, annenin çocuğun bireyleşmesini engelleyecek davranışlarda bulunması ve annenin zorlayıcı tutumu, yutulma korkusunun ileriki dönemlerde artarak devam etmesine yol açabilmektedir. Bu davranışlar üçüncü alt evrede daha yoğun olarak gözlemlenmekle beraber, davranış başlangıcı ikinci alt evrede gerçekleşebilmektedir. Eğer bebeğe teşvik veya cesaretlendirme gösterilmezse hedef, bebeğe korkutucu gelmekte ve bu süreç bebeğe haz vermemektedir. Özellikle, annelerin psikopatoloji gösterdiği durumlarda her yeni hedefin endişeyle dolu olduğu görölmektedir. Bebek, anneden uzaklaşmamaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Bebek anneden uzaklaştığında, hem geri döndüğüne anneyi bulamama korkusu yaşamakta hem de anneden gidecek cesareti alamamaktadır. Bu durumdan bebeğin hem gidecek cesaretinin hem de gideceği bir yerin olmadığı çıkarılabilmektedir.

Hikâyenin başında, Küçük Kara Balık'ın gün boyu annesinin peşinde olduğu, annesi nereye giderse onu takip ettiği belirtilmiştir (Behrengi, 2016). Buradan Küçük Kara Balık'ın ikinci alt evrede olduğu, Mahler'in *gölge gibi izleme* örüntüsünü gösterdiği söylenebilir.

Hikâyede, Küçük Kara Balık salyangoz ile arkadaşlık kurması sonucunda annesinin ve sürüde yaşayan diğer balıkların karşı çıkmalarına, kızmalarına, tehdit etmelerine rağmen dereden ayrılıp okyanuslara ulaşmayı hayal etmeye başlar. Sürü ile bu konu hakkında yaptığı tartışma sonucunda sürüdekiler Küçük Kara Balık'ı öldürmek isterler ve Küçük Kara Balık annesinin yalvarmalarına rağmen sürüden ayrılmaya karar verir. Yakın arkadaşları nehrin sonuna kadar Küçük Kara Balık'a eşlik ederken Küçük Kara Balık; annesini, arkadaşlarını, ölümünü isteyen sürüdeki balıkları ve dereyi arkasında bırakarak dereden ayrılır (Behrengi, 2016). Küçük Kara Balık'ın annenin binlerce yumurtasından canlı kalan tek balık olmasının, annenin bütün sevgisini ve bütün ilgisini onun üzerine odaklamasının ve ayrıca annenin onun gitmesine engel olmaya çalışmasının Küçük Kara Balık üzerinde yutulma korkusu oluşturduğu anlaşılmaktadır. Küçük Kara Balık'ın dereden ayrılmak istemesinin ise anneye kurduğu ilk bağda oluşan yutulma korkusunun yaşadığı dereye ve deredeki diğer balıklara aktarılarak tekrarlanan bir olgu olduğu çıkarılabilmektedir. Annenin Küçük Kara Balık'ın gitmesini istememesinin nedenlerinden birinin de sosyal baskıya uyum sağlama çabasından kaynaklı olabileceği de göz ardı edilmemelidir. Bu sosyal baskıya uyum sağlamanın da Küçük Kara Balık'ın annesinin bireyselleşmesini tam olarak tamamlayamadığına işaret edebileceği düşünölmüştür.

Küçük Kara Balık dereden göle geçişi sağlayan çağlayanın kenarında durur, düşünür, geri dönmek ister ama korkuyu yenmesi gerektiğini anlayıp kendini çağlayanın sularına

bırakır (Behrengi, 2016). Bu durumun yutulma korkusuyla beraber anne desteğinin eksikliği nedeniyle ortaya çıkan uzaklaşma çabalarından kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Küçük Kara Balık'ın Mahler'in teorisinde belirtilen anneden yeterli destek alamayan çocukların, yutulma kaygısı ile beraber anneden uzaklaşma çabası ile anneye duyulan özlemin yarattığı ikircikli durumun bir örneğini gösterdiği dşnlmektedir.

Hikâyenin devamında, Kk Kara Balık gle ilk vardığında kurbağa yavrularıyla karşılaşır. Kurbağa yavruları daha büyümemiş kocabaş halindedirler. Kocabaşlar, kendilerine benzemediği için Kk Kara Balık ile dalga geçerler, kendilerinin o gln en önemli canlıları olduklarını söyleyip Kk Kara Balık'a "kılıksız" derler. Bunun zerine Kk Kara Balık onlara sinirlenerek onların görgüsüz olduğunu söyleyip isimlerinin de çok tuhaf olduğunu belirtir (Behrengi, 2016). Kk Kara Balık'ın karşılaştığı kurbağa sürüsüne birkaç olumsuz szn sonrasında abartılı bir öfke patlaması göstermesi ve bu olayın dereden ayrılmasının hemen sonrasında gerçekleşmiş olması, onun annesi ile ayrılmasını iselleştiremediğini göstermektedir. Bu durumun sonucunda Kk Kara Balık'ın iselleştiremediği ayrılmayı, Mahler'in bahsettiği biçimde öfke ve kaygı olarak dışarı vurduğu çıkarımı yapılabilir. Buna rnek olarak kocabaşlara, "görgüsüz, kendini beğenmiş, burnu havada" deyip onların isimleriyle dalga geçmesi gösterilebilir.

Kocabaşların Kk Kara Balık ile dalga geçmeye devam etmesiyle Kk Kara Balık kocabaşların anneleri ile görüşmek ister. Kocabaşların annesi Kk Kara Balık'a yavrularını aşağıladığını, kendisini çok büyük gördüğünü, hiçbir zaman istediği yere gidemeyeceğini ama yavrularının büyüyünce yeşilliklerde gezebileceklerini söyler. Kk Kara Balık bunun üzerine "100 değil 1000 kez sudan yeşilliklere çıksanız da yine bilgisizsiniz" der ve kurbağanın üzerine atlamasına izin vermeden orayı terk eder (Behrengi, 2016).

Mahler'in birinci alt evrede bahsettiği geçiş nesnesine Kk Kara Balık'ın anneden ayrıldıktan sonra ihtiyaç duyduğu ve bu ihtiyaı ikinci alt evrede gösterdiği gözlemlenmiştir. Sağlıklı bir gelişim için geçiş nesnesine zamanında sahip olması gerektiği düşünüldüğünde, Kk Kara Balık geçiş nesnesine ihtiyaç duyma konusunda gecikme yaşamıştır. Hikâyede, Kk Kara Balık'ın kocabaşlarla değil de onların anneleriyle iletişim kurmak istemesinden, kocabaşların annesinin Kk Kara Balık'ın annesinin yerine kullandığı bir geçiş nesnesi olduğu çıkarılabilir. Ayrıca, Kk Kara Balık'ın geçiş nesnesi seçiminin yine bireyselleşmesine destek alamayacağı açık biri olmasının, annesiyle kurduğu ilişki döngüsünü devam ettirme arzusundan kaynaklanabileceği de söylenebilir. Kk Kara Balık'ın kocabaşların annesiyle olan ilişkisinde öfke nöbetlerini devam ettirdiği ve temelde annesinin kendisiyle beraber gelmemesi ve kendisine destek olmamasının yarattığı bu duyguyu kocabaşların annesine yansıtarak öfkesini dışa attığı gözlemlenmektedir.

Yoluna devam eden Kk Kara Balık kurbağa yemeye çalışan bir yengeçle karşılaşır. Kk Kara Balık yengeci hem merak eder hem de ondan korkar. Yengecin onu görmesiyle

beraber korktuğunun anlaşılması için yengece selam verir. Yengeç, Küçük Kara Balık'ın çok kibar olduğunu söyleyip yanına yaklaşmasını ister. Küçük Kara Balık kurbağa gibi yengecin de kendisini yiyebileceğini düşündüğü için yanına gitmek istemeyip ona dünyayı dolaşmak istediğini söyler. Yengeç ise ona yanına gelmeyecek kadar ödlele olduğunu söyler. Yengecin yan yan kendisine yaklaştığını fark eden Küçük Kara Balık, onun yürümesiyle dalga geçer ve yengecin kurbağaya benzediğini ve kendini beğenmiş olduğunu söyleyerek oradan ayrılır (Behrengi, 2016).

Hikâyede, Küçük Kara Balık'ın gölde yengeçle karşılaştığında yengecin kendisini yanına çağırma talebi karşısında olumsuz cevaplar verip, yengecin kendisini kurbağaya yaptığı gibi öldüreceğini düşünüp yengece yaklaşmaması, geçmişte var olan yutulma korkusunun devam ettiğini göstermektedir. Bu durum, Mahler'in teorisinde yer alan yutulma korkusunun ileriki zamanlara kadar belirgin olmayan aralıklarla tekrarlanabileceği düşüncesiyle örtüşmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Ayrıca Küçük Kara Balık'ın bu davranışı, kendisini korumayı öğrendiğinin, önsezi gibi yetenekleri geliştirmeye başladığının göstergesi ve bunlarla beraber ayrışma ve bireyleşme sürecinin üçüncü alt evresi olan farklılaşma evresine geçişe hazırlığın işaretleri olarak algılanabilir. Öte yandan, önyargının insanlarda annenin kısıtlayıcı tutumlarından dolayı anneye duyulan öfkenin anne dışında birine yönlendirmesinden kaynaklanabileceği söylenmektedir (Parens, 1979). Küçük Kara Balık'ın yengece olan önyargısının, annesinin daha öncesindeki kısıtlayıcı tavrından kaynaklanıyor olabileceği düşünülebilmektedir.

Normalde birinci alt evrede yaşanan yabancı kaygısı ve yabancı tepkisinin hikâye karakterinde ikinci alt evre sonlarına doğru yaşandığı; yengece hiçbir suretle yaklaşmamasından, yengecin bütün yaklaşma taleplerine olumsuz cevap vermesinden ve sonrasında da kaygının yarattığı düşünciyi öfke olarak dışarıya yansıtmasından ve yengeci aşağılamasından çıkarılabilmektedir. Spitz'e (1965) göre farklılaşma alt evresinde gerçekleşen yabancı kaygısı, bebeğin hissettiği ilk önyargıdır ve bunu geçiş nesnesi olarak kullanmadığı canlılar için uygulamaktadır.

Ayrışma- bireyleşme döneminin üçüncü alt evresini *yeniden yakınlaşma* alt evresi oluşturmaktadır. Yeniden yakınlaşma alt evresinde çocuk, bilişsel yeteneklerinin gelişmesini ve coşkusal yaşamdaki farklılaşmayı *özerk kişilik* kavramı altında göstermektedir. Bu dönemle birlikte çocuk ayrı bir birey olmanın ilk aşamasını gerçekleştirmektedir. Anne ile fiziksel olarak ayrı oluşun farkına varılması ile beraber, bir önceki dönemde gözlemlenen *annenin farkına varmama* durumunda azalmalar ortaya çıkmakta ve çocukta ayrılma kaygısı artış göstermektedir. Başlangıçta yaşanan ayrılma kaygısının nesne yitimi korkusundan kaynaklandığı düşünülmektedir. Çocuk, anneden ayrı olma farkındalığı kazandıkça, annenin nerede olduğuyla ilgili düşünceleri artmakta ve bu artış çocuğun her bir beceri ve deneyimini anne ile paylaşma gereksinimine dönüşmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Çocuk, enerji yatırımını *kendilik temsiline* yapmakta ve bunun oluşmasını sağlayan olgunun annenin çocuca duyduğu sevgi olduğu görülmektedir. Bu dönemde, her çocukta farklı olmakla beraber ayrılma tepkileri görülmektedir. Yürümeye başladıktan sonra çocukta iki temel davranış örüntüsü gözlemlenmektedir: Çocuk, anneyi gölge gibi izlerken aynı zamanda ondan kaçma davranışı sergilemektedir. Bu ikilemin, çocuğun anne tarafından yutulma korkusuyla, anne ile tekrar birleşme dileğinin çatışmasından kaynaklandığı düşünülmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Alıştırma evresinde dünya ile çocuğun yaşadığı aşkın, üçüncü evrede her şeyle kendisinin başa çıkması gerektiğini anlamaya dönüştüğü gözlemlenmektedir. Dünyanın esasen çocuğun istekleri çerçevesinde hareket etmediğinin çocuğun fark etmesi, yardım gereksinimi hisseden ve bunları seslendiren ama elde etme yetisine sahip olmayan çocuğun çaresizliği, çocuğu bu anlayışa yöneltmektedir. Bu duygularla baş etmeye çalışan çocuğun, hayatının her yönünü annesiyle paylaşmak istediğı düşünülmektedir. Her ne kadar anneye olan ruhsal gereksinimin arttığı görülse de, çocuk ayrı oluşun farkındalığını gittikçe kazanmakta ve anneden uzaklaşma davranışına karşı direnç göstermektedir. Bu dirence neden olan etkenlerden biri, daha öncesinde anne ile kendisini bir olarak algılayan çocuğun geçen süreçte ayrı bir birey olduğunu anlamaya başlaması ve anneden uzaklaşıp, yakıt ikmali için geri döndüğünde anneyi bulamayacağına dair korkusu; ikincisi ise anne ile dünyayı paylaşma isteğinin giderek artmasıdır. (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Çocukta gölge gibi izleme davranışı ve ayrılma kaygısının nesne sürekliliğı kavramının kazanılmasıyla beraber son bulduğu görülmektedir. Bir önceki dönemde merkez üssü konumunda olan anne, artık keşiflerin paylaşılmak istenildiğı kişi olmaktadır. Bu dönemin coşkusallık yatırımının keşiflerin ve hazların anne ile paylaşma isteğı olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte çocuğun, annenin istekleriyle kendi isteklerinin her zaman aynı olmadığını farkına varmaya başladığı görülmektedir. Bu farkına varışın çocuğun bir önceki evrede hissettiğı büyüklük ve tüm güçlülük duygularını sarsıntıya uğrattığı düşünülmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Annenin çocuca ilgisi azaldıkça çocuğun yürüme ve keşfe duyduğu ilginin azaldığı gözlemlenmektedir. Çocuk giderek annenin yokluğunun farkına varmaya başlamakta, aynı zamanda kendi uğraşlarına çok daha fazla odaklanabilmekte ve coşkusallık yakıt ikmali gittikçe süre ve sıklık olarak azalmaktadır. Öyle ki sadece annenin bulunduğu yerde olup olmadığını kontrol etmek veya anneyi görüp gelmek çocuk için yeterli olmaktadır. Çocuğun, bu evrenin sonlarına doğru annenin yokluğu ile baş etmek için *anne ikamesi* nesnelere bulduğu ve simgesel oyunlar ile annenin yokluğunu bastırmaya çalıştığı gözlemlenmektedir. Bu dönemde çocukta öfke krizleri ve bilinçli olarak yabancından uzaklaşma davranışı ortaya çıkmaktadır. Daha önceki alt evrelerde yaşanan gelişimsel sorunların, bu alt evrede de gelişimsel açıdan geriliklere neden olduğu düşünülmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Anne ile olan

iletişim ne kadar iyiyse, anneden çocuğa gelen teşvik ve övgü davranışlarının o kadar fazla olduğu, dolayısıyla çocuğun çevreyi keşfinin arttığı ve çocuğun anneye verdiğini düşündüğu hazzın görece çoğaldığı düşünölmektedir.

Üçüncü alt evrede ayrıca, Piaget'in *nesne devamlılığı* kavramı çocuklarda oluşmaya başlamaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Nesne kalıcılığı, nesnelerin görünmeme durumu olmasına rağmen varlıklarına devam ettiğine dair kazanılan biliş olarak tanımlanmaktadır (Piaget, 2000). Bu yeti annenin yokluğunda gelişen kaygıyı bazen bastırabilecek kadar güçlü bazen de yetersiz kalacak kadar etkisizdir. Annenin yokluğunda, annenin yerine *ortakyaşamsal annenin* ikamesi olan bir kişi veya nesne konulmaktadır. Bununla beraber nesne bölünmesi başlamakta; anne, iyi ve kötü anne olarak bölünmektedir. İyi anne hem çocuğun öfkesinden hem de kötü anneden korunmaya çalışmaktadır. Nesne bölünmesi, önceki alt evrelerde anne ile sorun yaşayan çocuklarda daha sık ve daha şiddetli görölmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Özetle, bu dönemde çocuklar ortakyaşamsal dönem, farklılaşma ve alıştırma alt evrelerinin de getirdiği bireysel farklılıklar ile beraber, birey olmanın keşfi ile anne ile bir olmamanın hüznünü bir arada yaşamakta, anneyi yitirmekten korktuğu kadar anne tarafından yutulmaktan da korkmakta, vücut farklılıklarının farkına varmakta ve eksik gördüğu şeyleri karşıya yansıtmaktadır. İyi ve kötü olarak böldüğu nesneyi ikircikli bakış açısıyla anlamlandırmaya devam etmektedir. Hikâyede gölde ilerlemeye devam eden Küçük Kara Balık kertenkeleyle karşılaşır, kendisini tanır, onun bilgili ve düşünceli biri olduğunu söyler. Kertenkeleye dünyayı dolaşmak istediğini, onu korkutmaya çalıştıklarını, pelikan, bıçkıcı balığı ve karabatağın kendisini öldürmek isteyebileceğini duyduğunu ve kendisinden bilgi edinmek istediğini söyler. Kertenkele, Küçük Kara Balık'ın yanlış bildiği şeyleri düzeltir, dikkatli olması gerektiğini söyler ve kendisini koruması için ona bir bıçak verir. Bıçak ile pelikanın kepeçesini yarıp çıkabileceğini ve kendini ölümden kurtarabileceğini söyler. Küçük Kara Balık kertenkeleye teşekkür eder ve kertenkelenin çok iyi kalpli olduğunu söyler. Kertenkeleye daha önce o yoldan balık geçip geçmediğini sorar. Küçük Kara Balık'a sorularının cevaplarını verdikten sonra kertenkele çocuklarının uyandığını söyleyerek Küçük Kara Balık'ın yanından ayrılır (Behrengi, 2016).

Küçük Kara Balık, yengeçle karşılaşmasının akabinde kertenkele ile karşılaşmaktadır. Bu karşılaşmada Küçük Kara Balık annesini zaten hikâyenin başında geride bırakıp yolculuğa çıktığı için kertenkeleyi bir anne ikamesi olarak kullandığı söylenebilir. Küçük Kara Balık, kertenkeleye karşılaştığında daha önce karşılaştığı karakterlere zıt olarak kertenkeleye olumlu yaklaştığı, ona sorduğu sorularla onun iyi yönlerini ortaya çıkarmaya çalıştığı, övgüleri ve yüceltme çabası Mahler'in teorisinde bahsedilen "iyi/kötü anne" bölünmesine ve "iyi anne"yi "kötü anne"den korumaya çalışmasına (Mahler, Pine ve Bergman, 2003) benzetilebilmektedir. Kertenkeleyi *ikame nesnesi* olarak algılamasının ve onu "saf iyilik" olarak anlamlandırmasının bir nedeni de Küçük Kara Balık'ın kertenkeleden bir yutulma

tehdidi algılamadığı için kertenkeleye karşı yutulma korkusu yaşamamış olabileceği düşünülmektedir. Kertenkele Küçük Kara Balık'ın kişiliğine ve davranışlarına hiçbir müdahalede bulunmadığı için Küçük Kara Balık'ta herhangi bir yutulma korkusu yaratmadığı düşünülmüştür. Kertenkelenin Küçük Kara Balık'ın davranışlarına ve gelecekte yaşayabileceği tehlikelere karşı uyarı niteliğindeki öğütleri ve önlem alabilmesi için bıçak vermesi kertenkeleye karşı öfkesini yok denecek kadar azaltarak ona karşı olan saygısını yükseltmekte olduğu söylenebilir. Kertenkelenin de bir anne olması Küçük Kara Balık'ta bu duygu ve düşünceye sebep olabileceği, kertenkeleyi bu yüzden ikame nesnesi olarak çok çabuk kabullendiği düşünülebilir. Ayrıca kertenkeleye diğer balıkları sorması, Küçük Kara Balık'ın kendi türünü diğer türlerden ayırtmaya başladığı izlenimini vermektedir. Küçük Kara Balık'ın kendisini farklı yapan bireysel özelliklerin farkına varması ile beraber farklı türlerin problemler ile başa çıkma konusunda ortaklık kurabileceğine dair farkındalığının da gelişmeye başlaması Küçük Kara Balık'ın bilişsel yeteneklerinin artmaya devam ettiğinin göstergesidir.

Hikâyede Küçük Kara Balık kertenkele ile ayrıldıktan sonra, hem korkar hem de artık eski minik kara balık olmadığını düşünerek bundan mutluluk duyar. Her geçtiği yerle birlikte bilgisinin arttığını ve dünyayı anlamlandırmasının kolaylaştığını düşünür. Küçük Kara Balık, yolunun üzerinde sevimli bir ceylan görür. Ceylan rahat görünmez, korkuyla etrafına bakınır ve susmasına rağmen su içmez haldedir. Küçük Kara Balık ceylana neden böyle telaşlı olduğunu sorduğunda ceylan kendisine avcının birinden kaçmaya çalıştığını, vurulduğunu ve su içip kaçacağını söyler. Küçük Kara Balık ceylana çok üzülmesine rağmen yoluna devam eder (Behrengi, 2016).

Yeniden yakınlaşma evresinde görülmekte olan anneye yeniden yönelim arzusu ve keşfedilen güzellikleri anne ile paylaşma gereksinimi Küçük Kara Balık'ta anne ile uzak kalınması dolayısıyla geri dönme isteği ve korkuyla görülmektedir. Bu korkunun kertenkelenin anlattıklarının bir sonucu olabileceği de göz ardı edilmemelidir. Ayrıca Küçük Kara Balık'ın yaralı ceylanı görüp üzüldükten sonra yoluna devam etmesi "amaca yönelik" davranışları geliştirmekte olduğunu ve bu davranışların dördüncü alt evreye geçiş sinyali olarak kabul edilebileceği düşünülmüştür. Ayrıca, Küçük Kara Balık'ın kendi farklılaşmasından duyduğu mutluluk da bireyselleşme işareti olarak kabul edilebilir. Küçük Kara Balık'ın ceylana karşı bir empati besleyip bunu kendi duyguları ile karıştırmaması kendisinde özerk kişiliğin oluştuğunun belirtisi olarak gösterilebilmektedir. Buna ek olarak, Küçük Kara Balık'ta daha önceden görülen yabancı kaygısının ceylanla karşılaştığında görünmemesi, özerk kişiliğin oluşumuna başka bir örnek olarak gösterilebilir.

Yolun devamında Küçük Kara Balık bir balık sürüsüyle karşılaşır. Onlarla konuşarak uzaklardan geldiğini, derenin sonunda okyanusa ulaşmaya çalıştığını söyler. Balık sürüsünden bir balık; bulunduğu yerin artık ırmak olduğunu, ırmağın devamında pelikan

olabileceğini, onun kepçesinden korkmadan yoluna devam edip edemeyeceğini sorar. Küçük Kara Balık pelikandan korkmadığını söyleyince diğer balıklar ona hayranlık gösterirler ve onu kahraman ilan ederler. Bazı balıklar onunla gelmek istediklerini ama pelikandan korktuklarını bunun için onunla gelemeyeceklerini belirtirler (Behrengi, 2016).

Anne ikamesi yerine koyduğu kertenkelenin Küçük Kara Balık'a verdiği destek ve teşvik, bundan sonra Küçük Kara Balık'ın pelikan korkusunu azalttığı, diğer balıklarla iletişimini arttırdığı ve bunun sonucunda Küçük Kara Balık'ın keşfe olan hazzında göreceli olarak artış olduğu söylenebilmektedir. Ayrıca Küçük Kara Balık'ın korkusuz davranışlarının arkadaşları tarafından onaylanarak ve takdir edilerek pekiştirilmesi, bundan sonra korkusuzca hareket etme olasılığının artacağı alt fikrini beraberinde getirmektedir. Yapılan çalışmalar takdir edilen davranışın ileride tekrar edilme olasılığının takdir edilmeyen davranışlara göre daha fazla olduğunu göstermektedir (McAllister, Stachowiak, Baer ve Conderman, 1969).

Hikâyede Küçük Kara Balık yoluna devam eder ve bir karanlık kayanın dibinde uykuya dalar. Gece uyandığında tepesinde Ay Dede'yi görür. Küçük Kara Balık, Ay Dede'yi görünce çok sevinir, annesiyle beraberken de Ay'ı çok sevdiğini düşünür. Hep Ay Dede ile konuşmak istemesine rağmen annesinin buna izin vermediğini hatırlar. Ama artık Küçük Kara Balık büyümüştür ve annesi yanında yoktur, gidip Ay Dede ile konuşma kararı alır. Ay Dede'ye dünyayı tanımak istediğini söyleyince Ay Dede dünyanın çok büyük olduğunu, Küçük Kara Balık'ın tek başına olduğunu ve tehlikelerle karşı karşıya gelebileceğini söyleyip onlardan korkup korkmadığını sorar. Bunun üzerine Küçük Kara Balık korktuğunu ama yine de yoluna devam etmek istediğini belirtir. Konuşmanın sonunda Ay Dede bulutların onun önünü kapatacağını söyler ve yok olur. Küçük Kara Balık daha sonrasında da Ay Dede'yi tekrar görebileceğinin verdiği güvenle uyumaya devam eder (Behrengi, 2016).

18 ve 20. aylarda çocuklarda yeniden yakınlaşma krizi görülmektedir. Çocuğun bireyselleşmek için anneden kurtulmaya çalışırken, isteklerini yerine getiren anneye karşı istemsiz bir yakınlaşma arzusu duyduğu bilinmektedir. Mahler bu davranış örüntüsüne *çift eğilimlilik* adını vermektedir ve bu dönemin tipik davranışının kararsızlık olduğu söylenmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Bu kararsızlık, çocuğun birey olması ve aynı zamanda anneye ihtiyaç duymasına yönündeki çift eğilimliliğine bağlanabilmektedir. Mahler'in üçüncü alt evrede bahsettiği *çift eğilimlilik* kavramı, hikâyede Küçük Kara Balık'ın Ay Dede ile arasındaki ilişkisinden anlaşılabilir. Ay Dede'nin, Küçük Kara Balık'a hem annesini hatırlatması hem de annesinin izin vermeyeceği davranışları yapmasına güdülemesi çift eğilimli davranışa örnek olarak gösterilebilmektedir. Ay Dede'nin, Küçük Kara Balık gözünde kendisini yutmaya çalışmayan bir anne ikamesi olabileceği, Ay Dede'ye söylediği korkup ama yine de her yeri görmek isteme davranışını sergilemek istemesinin de bir çift eğilimlilik örneği oluşturduğu çıkarılabilmektedir. Ay Dede ile konuşmak istemesi, onu çok

sevdiğini dile getirmesi, onun düşüncelerine saygı duyması Ay Dede'nin anne ikamesi olarak nitelendirilmesine örnek olarak gösterilebilmektedir. Bunun yanında, Ay Dede'nin bulutların arkasına geçtiğinde yok olmadığının bilincinde olması Küçük Kara Balık'ın, Piaget'in terimi olan nesne devamlılığı geliştirmeye başladığının göstergesi olarak görülebilmekte ve bu dördüncü alt evreye geçmeye hazır olduğunun bir işareti olarak düşünülmektedir. Diğer yandan, daha önce anne ikamesi yerine koyduğu kertenkele ile beraber "maskülen" olarak bilinen Ay Dede'den aldığı sosyal desteğin Küçük Kara Balık'ın bireyleşmesini kolaylaştırdığı ve nesne sürekliliğini desteklediği, bu sayede pelikana olan korkusunun azaldığı düşünülmektedir. Baba figürü her ne kadar Mahler'in teorisinde anne kadar merkezde bulunmasa da, Mahler alıştırma alt evresinde çocuğun baba ile iletişime geçmeye başladığını ve baba ile sağlıklı bir iletişime sahip olmanın çocuğun bireyleşmesini desteklediğinden bahsetmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Hikâye boyunca karşılaşılan tek maskülen bireyin Ay Dede olmasından dolayı, Ay Dede ile ilişkinin baba ile olan ilişkiye benzetilebileceği ve sağlıklı bir ilişki yaşamalarının bireyleşmeye katkı sağladığı düşünülmektedir.

Ayrışma-bireyleşme döneminin dördüncü ve son evresi *bireyliğin pekişmesi ve coşkusal nesne sürekliliğinin başlangıcıdır*. Bu alt evrede, çocukların gerçekleştirmesi gereken iki olgudan birincisi, bireyliğe ulaşmak; ikincisi ise dereceli olarak nesne sürekliliğine ulaşmaktır. Bu alt evrede, çocuk sahip olduğu iyi ve kötü yönleri bir arada toplayıp kendine has özellikleriyle, çevreden model aldığı özellikleri birleştirerek kendi bireysel kimliğini oluşturmaktadır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Çocuğun, bu son alt evrede -üçüncü yıl- anneden ayrı olmanın verdiği kaygıyı bastırmayı, nesne sürekliliğini, iyi ve kötü nesneyi birleştirip bütünsel bir temsil oluşturmayı, kendine ve karşısındakine güven duymayı öğrenmekte ve pekiştirmekte olduğu belirtilmiştir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Mahler'in nesne sürekliliği kavramı, Piaget'in nesne devamlılığı kavramını kapsamaktadır. Çocukta nesne sürekliliğinin oluşabilmesi için ön koşul nesne kalıcılığının oluşmasıdır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Piaget'in nesne devamlılığı kavramı, anne ortamda olmasa da anne imgesinin varlığının devam ettiğinin algılanması ile başlamaktadır (Baillargeon, 1986). Mahler'e göre, çocuk nesne devamlılığı geliştirdikten sonra *iyi anne* ve *kötü anne* temsillerini bir potada eritmektedir. Çocuğun tek bir *anne temsili* oluşturmasına nesne sürekliliği ismi verilmektedir. Anne ile çocuk arasında ilişkinin iyiliğini veya kötülüğünü ortaya çıkaran bir durum da nesne sürekliliğiyle alakalıdır (Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Bell'e (1970) göre, çocukların nesne devamlılığı kişi sürekliliğinden önce oluşuyorsa anne ile çocuk arasındaki ilişkinin uyumlu olduğu; tam tersi durumlarda ise aradaki ilişkinin uyumlu olmadığı çıkarılabilmektedir. Bell kişi sürekliliğini kişilerin ortamda olmasalar dahi var olduğunun bilinmesi şeklinde, nesne devamlılığının özel bir hali olarak

tanımlamaktadır. Buradan olumlu duyguların nesne kalıcılığı geliştirirken bireylere yardımcı olduğu, olumsuz duyguların ise nesne kalıcılığı geliştirilirken olumsuz etkilere neden olduğu çıkarılabilmektedir. Hikâyede Küçük Kara Balık'ın Ay Dede'nin görüntüsü yok olduktan sonra da onun var olduğunu bilmesinden karakterin kişi kalıcılığını vaktinden önce (3. alt evrede) geliştirdiği çıkarılabilmektedir ve bu bilgiler ışığında karakter ve annesinin arasındaki ilişkinin uyumlu olmadığı yordanabilmektedir.

Mahler'e göre nesne sürekliliği kavramı süregelen bir kavramdır ve kültürden kültüre değişiklik göstermektedir. Dördüncü alt evrenin sonlarına doğru çocuklar sözel olarak kendilerini görece daha rahat ifade edebildikleri, nesne sürekliliğini sağlayabildikleri, bir önceki alt evrelere kıyasla bilişsel yeteneklerini geliştirdikleri, amaca yönelik davranışlarında çok daha etkin olmaları dolayısıyla, çocuklarda bireyselleşmenin başladığı söylenebilmektedir (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Üçüncü yılın sonlarına doğru çocuklarda hazı erteleme davranışı ile beraber zamanı ve mekânsal algıyı organize edebilme yetisi gelişmektedir. Diğer taraftan annenin tutarlı ve istikrarlı oluşunun, çocuğun ben kavramının oluşmasında olumlu etkileri olduğu söylenmektedir. Normal gelişimin çok erken ya da çok geç olması çocukta beklenen yutulma korkusunun çok daha fazla yaşanmasına neden olabilir. Üçüncü yılın sonlarına doğru, çocuğun bütün enerjisini, kişiliğini anneden korumak için harcadığı söylenebilmektedir. Normal gelişim gösteren çocuklar annenin ortamda olmadığı durumlarda nesne sürekliliği ve nesne kalıcılığı olgusu yardımıyla *içsel anne* imgesini ve annenin ruh içi temsilini kullanarak kendilerini rahatlatılabilmektedirler (Mahler, Pine ve Bergman, 2003).

Hikâyede, uykusundan uyanan Küçük Kara Balık dışarıda minik balıkların onu beklediğini görünce çok sevinir. Küçük balıklar onunla gelmek istediklerini ama yine de çok korktuklarını dile getirirler. Küçük Kara Balık gülerken kendisinin de korktuğunu ama korkuyu yenmeye çalıştığını söyler ve hep birlikte yola koyulurlar. Çok ilerlemeden ortalık birden kararır ve Küçük Kara Balık pelikanın kepeğinde olduklarını hemen anlar. Diğer balıklara durumu açıklayıp korkmamaları gerektiğini, bir çıkış yolu bulacaklarını söyler. Minik balıklar ağlarlar ve daha öncesinde kahraman ilan ettikleri Küçük Kara Balık'ı suçlamaya başlarlar. Bu sırada pelikan kahkaha atarak balıklarla dalga geçer. Diğer balıklar pelikana yalvarmaya başlar, ona övgüler dizer ve onları bırakması için pelikanı ikna etmeye çalışırlar. Minik balıklar bütün suçun Küçük Kara Balık'ta olduğunu, onun kendilerini ikna ettiğini söyleyip pelikanı Küçük Kara Balık'a karşı doldururlar. Pelikan ise eğer küçük balıklar Küçük Kara Balık'a cezasını verip onu öldürürlerse onları bırakacağını sözünü verir. Küçük Kara Balık diğer balıkları korkak olmakla suçlayıp pelikanın yalan söylediğini, kendisini öldürseler bile onları bırakmayacağı konusunda onları ikna etmeye çalışır. Küçük Kara Balık'ın oradan kurtulmak için bir planı olsa da diğer balıkları ikna edemez. Küçük balıklar Küçük Kara Balık'a saldırır ve pelikana onu öldürdüklerini, artık kendilerini bırakmasını

istediklerini söylerler. Ama pelikan sözünü tutmaz ve onları midesine indirir. Küçük Kara Balık ölmez, kertenkeleyi minnetle anarak ondan aldığı bıçakla pelikanın kepeğini deler ve suya atlayıp kaçmaya başlar. Küçük Kara Balık yeniden özgür olduğu için çok mutludur ve arkadaşları onu dinlemediği için onlar adına çok üzülür (Behrengi, 2016).

Hikâyenin başında, Küçük Kara Balık'ın çıktığı yolda kurbağa sürüsü ile olan iletişiminden düşünme, utanma, alay etme, arkadaş olma gibi bilişsel yetenekleri kazanmış olduğu anlaşılmaktadır. Küçük Kara Balık, kurbağa sürüsüyle karşılaştığı zaman kurbağaları ilk önce iyi, sonrasında kötü olarak düşünmüştür. Bu durum Küçük Kara Balık'ın nesne sürekliliği olgusunu tamamlayamadığının işareti olarak algılanmaktadır.

Dördüncü alt evrede gelişmesi beklenen zaman-mekân algısının Küçük Kara Balık'ta ikinci alt evredeyken geliştiği, bilişsel düşünce süreçlerini çok daha erken yönetebildiği söylenebilmektedir. Bu yargıya, hikâyede Küçük Kara Balık'ın dereden gelen suların gölde birleştiğini görüp, buradan gölde birleşen suların da denize akacağını çıkarsayabilmesinden varılmaktadır.

Hikâyede, pelikanın Küçük Kara Balık ve diğer balıkları yuttuğunda diğer balıkların Küçük Kara Balık'a yönelik suçlamalarına karşı, Küçük Kara Balık'ın hiçbir şekilde "ben" algısına zarar gelmemesi; Küçük Kara Balık'ın oluşturduğu iyi ve kötü özelliklerin harmanlanmasına ve "ben" algısında nesne sürekliliğini kazanmış olmasına işaret edeceği çıkarılmaktadır. Bunun yanında, Küçük Kara Balık'ta benlik tanımının dışarıdakilerin tanımına bağlı olmadığı ve kendisine olan güveninin tam olduğu söylenebilir. Buna ek olarak, dışarıdan gelen suçlamalara rağmen Küçük Kara Balık'ın yaptığı planlarda herhangi bir aksama olmaması, Küçük Kara Balık'ta duygusal regülasyonun gelişmiş olduğunun göstergesi olarak kabul edilebilir. Ayrıca diğer balıkların pelikana övgü dolu sözler söylemesine karşın Küçük Kara Balık'ın hiçbir şekilde davranış ve düşüncesini değiştirmemesi de *özerk ben* kavramını göreceli olarak oluşturduğuna ve dış etmenlerden daha az etkilenmesine yorulabilir.

Daha sonrasında Küçük Kara Balık'ın pelikanın kesesinden kurtulmak için plan yapması ve bunu adım adım uygulaması bilişsel yeteneklerinin ilk alt evrelere kıyasla geliştiğinin bir göstergesi olarak düşünülebilir. Bunun yanında pelikanın kışkırtmaları ile diğer balıkların Küçük Kara Balık'ı öldürmeye çalışmaları sırasında Küçük Kara Balık'ın diğer balıklara söylediği: "*Pelikan bizi zaten yuttu, ne olursa olsun sizi geri çıkarmayacak.*" (Behrengi, 2016) şeklindeki ifadeleri Küçük Kara Balık'ın neden-sonuç ilişkisi kurup ona göre davranışlarını şekillendirdiğinin bir göstergesi olarak algılanabilmektedir. Ayrıca yutulma korkusunun azalması ve bilişsel becerilerinin gelişmesiyle beraber Küçük Kara Balık kertenkeleden aldığı bıçağı pelikanın kesesini kesmek için kullanıp özgürlüğe ve bireyselliğe bir adım daha yaklaşmış olmaktadır.

Küçük Kara Balık'ın, çok daha önceden kazandığı nesne kalıcılığı kavramını hikâyesinin sonlarına doğru nesne sürekliliği kavramıyla bütünleştirdiği düşünölmektedir. Kendisini bir kahraman olarak gören diğer balıkların daha sonrasında kendisini kötü, pelikanın kesesine girmelerine neden olan bencil ve düşüncesiz bir balık olarak atfetmelerine rağmen onların pelikanın kesesinde ölmelerinden dolayı üzölmesi aslında "iyi" ve "kötü" kavramlarını bir potada eritip tek bir nesne olarak bütünleştirmesi olarak yorumlanabilmektedir.

Küçük Kara Balık sonunda denize ulaşır bunun için çok mutludur. Küçük Kara Balık bir bıçkıcı balığıyla karşılaşp uyanıklığı ve çevikliği sayesinde ondan kurtulmayı başarır. Sonrasında karşılaştığı bir balık sürüsü ile sohbet eder. Sürü üyelerinin onu sürüye davet etmelerine rağmen bu öneriden çok hoşlandığını ama denizde kendi başına dolaşmak istediğini, sonrasında yanlarına gelebileceğini söyler. Sürü üyelerinin onu karabatalara karşı uyarmalarına karşın Küçük Kara Balık kendisinin çok badireler atlattığını, karabatağın ona bir şey yapamayacağını söyleyerek yanlarından ayrılır (Behrengi, 2016).

Küçük Kara Balık'ın denizlere ulaştığında yaşadığı coşku ve öncesinde nesne sürekliliğini kazanmış olmasının bilgisiyle birlikte Küçük Kara Balık'ın coşkusal nesne sürekliliği yaşadığı ön görölebilmektedir. Yaşanılan erken farklılaşma evresi ve ayrılma kaygısının geç yaşanmasına rağmen Küçük Kara Balık bireyselleşme sürecine görece sağlıklı ve dördüncü alt evrede görülmesi beklenen davranış örüntülerini göstererek bireyselleşmeye adım attığı düşünölmektedir. Diğer balıkların onu sürüye katma isteğine hiçbir öfke ya da kaygı göstermeksizin olumlu cevap verip, yine de bireysel yaşamak istediğini söylemesi buna örnek gösterilebilmektedir. Öte yandan, yalnız dolaşma isteği Küçük Kara Balık'ın kendi beninin 'en'lerini keşfetme isteği olarak yorumlanabilmektedir, ayrıca bu durumun kendine aşırı güveninin (overconfidence) işareti olduğu söylenebilmektedir Bunların yanında, bütün hikâye boyunca hep hissedilen yutulma korkusunun anne ile Küçük Kara Balık arasındaki ortakyaşamsal evrenin normalden daha az gelişmesinden kaynaklandığı çıkarılabilmektedir.

Hikâyesinin sonunda, Küçük Kara Balık ölümden çok korktuğunu ama önemli olanın yaşamak olduğunu ve diğer balıkların ona saygı duymasının kendisi için çok önemli olduğunu düşünür. Bu düşünce sırasında, karabatağın saldırısına uğrar ve çırpınmasına rağmen kurtulamaz. Küçük Kara Balık karabatağa kendisinin zehirli bir balık olduğunu, kendisini yutarsa zehrinden ölebileceğini söyler. Karabatak her ne kadar buna inanmasa da bu riski göze alamayıp, Küçük Kara Balık'ın hareket etmediğini görünce gagasını açar, Küçük Kara Balık suya düştüğü an onu tekrar yutar. Karabatağın midesinde ağlayan bir minik balık görür. Ona kızarak ağlamamasını, annesinin gelemeyeceğini, onu kurtaracağını ve karabatağı öldüreceğini söyler. Minik balık ona inanmaz. Küçük Kara Balık bıçağını çıkararak ilk önce minik balığı kurtarmak istediğini söyleyip minik balığı kurtarır. Minik balık Küçük Kara Balık'ı bekler. O sırada karabatak kıvranmaya başlar, debelenir, haykırır ve suya düşer ama Küçük Kara Balık'tan bir daha hiç haber alınmaz (Behrengi, 2016).

Küçük Kara Balık'ın minik balığı kurtarmak için kendi yutulma korkusunu bastırabilmesi hazzı erteleme davranışına örnek olarak gösterilebilmektedir. Amaca yönelik davranışlarda bulunabilmesi, saygı gibi daha karmaşık kavramların farkına varması ve kendini rahatça ifade edebilmesi, Küçük Kara Balık'ın ayrışma-bireyleşme dönemini öngörülen şekilde tamamladığının göstergesi olabilmektedir. Hikayenin sonunda Küçük Kara Balık'tan bir daha haber alınamaması da karakterin ben gelişimini tamamlamış ve dışarıdan gelebilecek yorumlamalara, eleştirilere karşı "ben"i korumayı öğrenmiş olmasının metaforik bir göstergesi olarak yorumlanmış ve bunun da karakterin bireyselleşmesini vurgulama yöntemi olarak düşünülmüştür.

Sonuç

Yukarıda anlatılanların bir sonucu olarak özetlemek gerekirse; bu çalışmada Küçük Kara Balık'ın ayrışma-bireyleşme sürecinin Mahler'in teorisi ve literatür bulguları temelinde incelenmesi hedeflenmiştir. Küçük Kara Balık'ın anne ile kurduğu ilişkinin onda yutulma korkusu yarattığı, bu korku neticesinde başka diyarlara gitme fikrinin oluştuğu düşünülmüştür. Çıkları yolculukta normal ortakyaşamsal evrede yaşanan olumsuzluklardan zaman zaman öfke ve kaygı yaşadığı, öngörüldüğü evre dışındaki evrelerde de görülen yabancı kaygısı ve yabancı tepkisinin zaman zaman yinelenildiğı gözlemlenmektedir. Kertenkele ve Ay Dede ile kurduğu ilişki sonrasında bu olgularda azalma görüldüğü ve böylece alt evre gelişimlerini sağlıklı bir şekilde tamamlayabildiğı düşünülmüştür. Küçük Kara Balık'ta beklenenden önce gelişen yer-yön kavramı, nesne sürekliliğı ve duygusal regülasyon gibi bilişsel fonksiyonların, Küçük Kara Balık için koruyucu faktörler olduğı düşünülmektedir. Her ne kadar bireyleşmede annenin rolü yadsınamaz olsa ve koruyucu faktörlerden bahsedilse de her çocuğun mizacı ile doğduğı ve her bir çocuğun karşılaşacağı sorun potansiyellerinin farklı olduğı göz ardı edilmemelidir (Van Ijzendoorn ve ark., 2000; Mahler, Pine ve Bergman, 2003). Karakter değerlendirilirken Mahler'in belirttiğı gecikmeler, erken girilen evreler ve olası sonuçlar öngörüldüğü gibi gözlemlenmiştir ancak teoride bahsedilmediğinden dolayı çevresel etmenler ve bunların bireyselleşmeye etkisi vurgulanamamıştır.

Klinik açıdan, kitap danışına okutularak, adım adım karakterin davranışları üzerine yorum yapması istenebilir ve kendisi olsa nasıl davranacağı yönünde sorular sorulabilir. Böylece karakter analizi yapılarak, danışanın Küçük Kara Balık karakteri üzerinden herhangi bir evrede sorun yaşayıp yaşamadığı, eğer yaşıyorsa hangi evrede olup olmadığı yordanabilir. Bunun yanında karakterin evrelerdeki geçişi ve bazı evrelerdeki tıkanmaları bireyselleşmedeki anne faktörünün etkisinin altını çizmektedir. Küçük Kara Balık'taki Kertenkele veya Ay Dede gibi, günlük yaşantı da öğretmenin veya danışmanın bireyin bireyselleşmesine olumlu etkide bulunabileceğı göz ardı edilmemelidir.

Ayrışma-bireyleşme teorisi, bağlanma teorisinde güvensiz bağlanmaya işaret eden davranışları normalleştirdiği yönünde eleştirilmektedir. Ayrılma Kaygısı, yutulma korkusu gibi ayrışma-bireyleşme teorisinde normal olarak adlandırılan davranışlar, bağlanma teorisinde ileride yaşanılacak sorunlara işaret etmektedir (Lyons-Ruth, 1991; Gergely,2000). Bu bilgiler göz önünde bulundurularak, ileriki çalışmalarda Küçük Kara Balık karakterinin Bağlanma teorisi kapsamında yeniden değerlendirilmesinin veya ayrışma-bireyleşme teorisi ile karşılaştırmalı olarak incelenmesinin literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çalışma boyunca Küçük Kara Çalışma içerisinde ana karakter cinsiyetsiz olarak değerlendirilmiş, teorideki cinsiyet ile ilgili yerler vurgulanmamıştır. Bundan sonraki çalışmalarda, Küçük Kara Balık'a atfedilen cinsiyet rolü ile birlikte farklı çıkarımlar elde edilebileceği düşünülmektedir.

Küçük Kara Balık değerlendirilirken yazarın hayat hikâyesi, yaşadığı dönem ve çevre, analizin içeriğine dâhil edilmemiştir. Gelecek çalışmalar bu bağlamda değerlendirilirse daha zengin sonuçlar çıkabileceği öngörülmektedir. Eserin yazarının toplumumuz gibi kolektif bir kültürden geldiği bilgisinden yola çıkarak, bireyci toplumdan gelen bir yazarın yazdığı başka bir eser ile kıyaslamalı olarak Mahler'in teorisi ele alınarak yapılacak bir çalışmanın literatüre zengin sonuçlar katabileceği düşünülmektedir. Son olarak çalışma boyunca Küçük Kara Balık sıfır-üç yaş aralığında ele alınmıştır. Sonraki çalışmalarda, Mahler'in teorisi baz alınarak ergenlikte yaşanan ayrışma-bireyleşme sorunları temelinde hikâyenin değerlendirilmesinin literatüre farklı bakış açıları kazandıracacağı düşünülmektedir.

Kaynakça

- Ainsworth, M. S. (1979). Infant–mother attachment. *American Psychologist*, 34(10), 932.
- Ainsworth, M. D. S., & Bell, S. M. (1970). Attachment, exploration, and separation: Illustrated by the behavior of one-year-olds in a strange situation. *Child Development*, 49-67.
- Atasoy, Z., Ertürk, D., & Şener, Ş. (1997). Altı ve on iki aylık bebeklerde bağlanma. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 8(4), 266-279.
- Baillargeon, R. (1986). Representing the existence and the location of hidden objects: Object permanence in 6-and 8-month-old infants. *Cognition*, 23(1), 21-41.
- Behrengi, S. (2016). *Küçük Kara Balık* (M. Alizade, Çev.) Ankara: Binbir Çiçek Kitaplar.
- Bell, S. M. (1970). The development of the concept of object as related to infant-mother attachment. *Child Development*, 291-311.
- Bergman, A., & Harpaz-Rotem, I. (2004). Revisiting rapprochement in the light of contemporary developmental theories. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 52(2), 555-569.
- Dunbar, J. L. (2008). A conflict between distance and closeness: the mother's bittersweet experience of becoming separate from her toddler. *Infant observation*, 11(1), 77-88.
- Freud, S. (1948). *Inhibitions, symptoms and anxiety* (Vol. 395). London.
- Furman, E. (1996). On motherhood. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 44, 429-447.
- Gergely, G. (2000). Reapproaching Mahler: New perspectives on normal autism, symbiosis, splitting and libidinal object constancy from cognitive developmental theory. *Journal of the American Psychoanalytic Association*, 48(4), 1197-1228.
- Güven, M., & Aslan, S. (2010). The Evaluation of separation-individuation levels of university students in terms of some variable. *Education Sciences*, 5(3), 765-774.
- Klein, M. (1952). The origins of transference. *The International Journal of Psycho-analysis*, 33, 433.
- Lyons-Ruth, K. (1991). Rapprochement or approchement: Mahler's theory reconsidered from the vantage point of recent research on early attachment relationships. *Psychoanalytic Psychology*, 8(1), 1.
- Mahler, M. S., Pine, F., Bergman, A. (2003). *İnsan yavrusunun psikolojik doğumu*. (A. N., Babaoğlu, Çev.) İstanbul: Metis Yayınları.
- McAllister, L. W., Stachowiak, J. G., Baer, D. M., & Conderman, L. (1969). The application of operant conditioning techniques in a secondary school classroom. *Journal of Applied Behavior Analysis*, 2(4), 277-285.
- Parens, H. (1979). developmental considerations of ambivalence: part 2 of an exploration of the relations of instinctual drives and the symbiosis-separation-individuation process. *The Psychoanalytic Study of the Child*, 34(1), 385-420.
- Piaget, J. (2000). Piaget's theory of cognitive development. *Childhood Cognitive Development: The Essential Readings*, 33-47.
- Shaver, P. R., & Mikulincer, M. (2005). Attachment theory and research: Resurrection of the psychodynamic approach to personality. *Journal of Research in Personality*, 39(1), 22-45.
- Spitz, R. (1965). *The first year of life*. New York: International Universities Press
- Topcu, M. (2016). Ayrılma ve bireyleşme: Nesne ilişkileri üzerine terapötik uygulama. *Ayna Klinik Psikoloji Dergisi*, 3(2), 27-28.

- Tüzün, O., & Sayar, K. (2006). Bağlanma kuramı ve psikopatoloji. *Düşünen Adam*, 19(1), 24-39.
- Tyson, P., & Tyson, R. L. (1990). An overview of theories of object relations. *Psychoanalytic Theories of Development: An Integration*, 69-86.
- Van IJzendoorn, M. H., Moran, G., Belsky, J., Pederson, D., Bakermans-Kranenburg, M. J., & Kneppers, K. (2000). The similarity of siblings' attachments to their mother. *Child Development*, 71(4), 1086-1098.
- Yüksel, E. G. (2006). *Üniversite öğrencilerinin ayrılma bireyleşme özellikleri ve etkileyen etmenler*. (Uzmanlık Tezi). Celal Bayar Üniversitesi Tıp Fakültesi, Manisa
- Winnicott, D. W. (1969). The use of an object. *The International Journal of Psycho-Analysis*, 50, 711.

An Examination of Little Black Fish with Mahler's Separation Individuation Theory

Summary

The purpose of this study is to evaluate the experiences and feelings of the Little Black Fish in the scope of Mahler's Separation-Individuation Theory and to discuss the overlapping and conflicting parts with this theory. Little Black Fish was written by Iranian writer Samed Behrengi and translated into Turkish by Mayis Alizade as a children's story. The story tells about a Little Black Fish, main character of the book, who desires to explore the world. Little Black Fish is a small fish that lives with its mother and takes off from the stream to reach the sea. During this journey, the experiences of Little Black Fish with other sea creatures (fish, frogs, the crab, the moon, the pelican, the lizard and the heron), the struggle for survival of the character, and motivation of the Little Black Fish to be an individual are explained in the same way that it is explained to children and adults. In this context, Mahler's stages and the character of the Little Black Fish were focused in detail. The imaginary character Little Black Fish clearly reflects the period of Separation-Individuation and this factor facilitates debating inferences. Throughout the study, Little Black Fish was considered sexless, and therefore gender-specific developmental distinctions in the evaluation of Little Black Fish and Mahler's theory are not mentioned. According to Mahler, the period that establishing the personality of the child occurs within 36 months after birth. Mahler identifies this period by specifying a new point of view in classical psychodynamic approach by stating different systematicities, without distancing Freud's classical approach. According to Mahler, the relations that children establish with objects in their future life and the attitude that they will wear in the civilization of adults are determined by the relationship established with the caregiver in the first 36 weeks after birth and this period is named "separation-individuation". Mahler's theory examines separation-individuation in four sub-stages which are; *differentiation/hatching*, *practicing*, *rapprochement* and *object constancy*. The focus of the study was on the last three sub-stages of the Little Black Fish because the inferences due to previous stages of separation-individuation would have been pushing the limits of the research. Additionally, the effects of the problems experienced with the mother on the character's behaviors were discussed. It is thought that the relationship between Little Black Fish and the mother creates the fear of engulfment to the character and the idea of 'reaching the sea' is a result of this fear. It was observed that stranger anxiety was occasionally repeated in all stages. Also, time to time, anger was observed because of the negative experiences in the *Normal Symbiotic Stage*. It was thought that after relations with the lizard and the moon, fear of engulfment, stranger anxiety and fear decreased; because of these relationships, the development of the lower stages were completed in a healthy way. It is thought that cognitive

functions such as the concept of place and direction, object continuity and emotional regulation were developed before expected in the character and these are protective factors for Little Black Fish. Although the role of the mother in individuation is undeniable and protective factors are mentioned, it should not be ruled out that each child borns with a temperament and potential problems each child experiences are different. While the character was evaluated; delays, initial stages and possible outcomes were observed as predicted, but environmental factors and their effects on individuation were not emphasized since it was not mentioned in the theory. To conclude, it is believed that the character's low anger threshold and fear of engulfment are rooted in the inability to establish the predicted relationship with the mother however this is not a risk factor in the process of individuation.